

Sociologie Românească

ISSN: 2668-1455 (print), ISSN: 1220-5389 (electronic)

***NOILE VIEȚI DE APOI; IMORTALITATEA SOCIALĂ ÎN CONTEXTUL
TEHNOLOGIILOR DIGITALE. EDITURA TRITONIC, BUCUREȘTI, 2020.
ȘTEFANIA MATEI***

Laurențiu D. TĂNASE

Sociologie Românească, 2022, vol. 20, Issue 2, pp. 223-225

<https://doi.org/10.33788/sr.20.2.15>

Published by:
Expert Projects Publishing House

On behalf of:
Asociația Română de Sociologie

***NOILE VIETI DE APOI; IMORTALITATEA
SOCIALĂ ÎN CONTEXTUL
TEHNOLOGIILOR DIGITALE.***
EDITURA TRITONIC, BUCUREȘTI, 2020.
ȘTEFANIA MATEI

Laurențiu D. TĂNASE¹

Abstract

Following doctoral studies in sociology, an interesting work has been published on the impact of digital technologies on the commemorative practices of cultural heroes. The book is structured around the analysis of many case studies that help the reader to better understand the new social and cultural contexts of the hereafter. The research author is Dr Ștefania Matei, who carefully analyses the social processes that articulate the posthumous presence and highlights the mutations she observes in practice and the meanings of social immortality due to the influences of digital facilities.

Keywords: sociology, digitised society, immortality, cultural hero, posthumous memory, afterlife.

Scrisă într-un ritm alert, lucrarea de autor publicată în limba română, *Noile vieți de apoi; imortalitatea socială în contextul tehnologiilor digitale*, de Ștefania Matei, ne propune o interesantă și provocatoare analiză a influențelor tehnologiei digitale asupra practicilor comemorative ale eroilor culturali. Cartea este rezultatul studiilor de doctorat în sociologie ale autoarei sub îndrumarea profesorului universitar dr. Marian Preda, în prezent rectorul Universității din București.

Subiectul de cercetare nu este unul obișnuit, la îndemâna oricărui autor, tocmai de aceea el devine cu atât mai interesant cu cât, având ca subiect de studiu persoanele decedate, necesită o abstractizare foarte atentă și o metodologie complexă a studiului de caz. Limbajul este alert și clar, fraza este atent construită, iar concluziile de capitol, precum și cele finale ghidează cititorul în menținerea interesului de lectură până la final.

Cultura comemorării și imortalitatea socială sunt influențate de mijloacele de comunicare în masă care sunt prezentate ca instrumente care îi influențează

¹ Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, București, ROMÂNIA.

E-mail: laurentiudtanase@gmail.com.

pe membrii grupurilor sociale asupra viziunii lumii în care trăiesc și oferă o interpretare a realității sociale și a prezenței postume a eroilor culturali. Cu toate că practica comemorativă a activităților postume este puternic influențată de tradițiile religioase totuși chiar și în societățile moderne secularizate se poate observa că cimitirele păstrează un rol esențial în conturarea unei identități locale susținând și încurajând activități asociative complexe promovând peste timp imortalitatea socială prin prisma proceselor de memorializare și omagiere.

Volumul este structurat în patru părți, care definesc direcțiile de analiză alese de către autor. Cartea are un limbaj profund sociologic, și este înainte de orice o lucrare de cercetare. Un cititor neavizat în zona științelor sociale ar putea avea dificultăți de înțelegere a raționamentelor științifice prezentate.

De aceea lectura acestei cărți necesită atât o minimă specializare în domeniul științelor sociale, cât și un interes crescut pentru înțelegerea complexității prezenței postume „care plasează existența unei persoane într-un timp postum, prin realizarea de investiții detașate de scopul efectiv al comemorării, investiții care susțin lumea autoreferențială și prin aceasta agentitatea postumă” (p. 72). Interesul cunoașterii spațiului social de acțiune al unei persoane, prin practicile care caracterizează mediul comemorativ și procesele de memorializare, este teoretic nelimitată. Procesul este cu atât mai interesant mai ales în contextul în care „pe plan postum o persoană poate să devină omniprezentă în lumea autoreferențială pe care o pune în funcțiune ca urmare a proceselor de investire cu agentitate distribuite la nivelul multiplelor instanțe de comemorare” (p. 85).

Pentru argumentarea importanței susținerii amintirii postume a eroului cultural, autoarea lucrării a folosit ca studiu de caz principal pentru ilustrarea conceptului de lumi autoreferențiale, rolul crucilor sculptate și pictate din Cimitirul Vesel de la Săpânța, Maramureș. Mai sunt folosite însă și alte studii de caz interesante, specifice subiectului analizat. Cimitirul Vesel de la Săpânța este expresia unei importante identități locale, „îndeplinind funcții simbolice și definind o lume autoreferențială care produce o realitate de sine stătătoare ce derivă și este menținută prin fiecare act individual de comemorare, dar și prin actele colective de comemorare” (p. 118).

În partea a treia a lucrării aflăm că jocurile video, internetul, mediile digitale favorizează „memorializarea în cimitire online (World Wide Cemetery – <https://cemetery.org/>), iar omagierea e transferată în lumea virtuală (...), fiind integrate noi tipuri de prezență postumă în procesul comemorativ” (p. 121). Altfel spus, procesul de comemorare și construcția postumă a eroului cultural și a imortalității sociale capătă noi forme de exprimare sub „influența noilor tehnologii” (p. 121). Noile tehnologii digitale, și este dată ca exemplu platformă memorială MuchLoved, *the online tribute charity* – <https://www.muchloved.com/>), au configurate tehnic o serie de opțiuni, cum ar fi „încărcarea de fotografii sau înregistrări video cu persoana comemorată, redactarea unei biografii a persoanei comemorate, exprimarea emoțiilor față de pierderea persoanei comemorate, aprinderea de lumânări digitale, realizarea de donații către o fundație...” (p. 159).

Partea a patra a lucrării relatează despre (post)eroii lumilor digitale aflați sub influența tehnologiilor digitale. În acest nou context se poate observa că „fiecare cultură a comemorării este de fapt o tehno cultură a comemorării (...), în care prezența postumă este o experiență mediată tehnologic ceea ce înseamnă că diferite sisteme materiale digitale pot crea diferite moduri de a exista după moarte (p. 179-180). Noua abordare tehnologizată a comemorării postume capătă o nouă însușire și anume aceea de „virtualitate” care „apare ca o completare a lumii tangibile, dar nu ca un spațiu fundamental diferit (p. 183-184).

În concluzii este reluată clar ideea principală care a stat la baza întregului studiu, și anume „evidențierea proceselor sociale care articulează prezența postumă și care contribuie la definirea statutului de eroul cultural (...) prin formularea unui model explicativ al imortalității sociale (p. 209-210). Iar noile tehnologii au capacitatea de a contura noi semnificații ale morții și eroilor culturali în care „amintirea postumă devine o realitate predictibilă și controlabilă (...) prin afirmarea unor mijloace de extindere a existenței în multiple spațialități și temporalități configurate tehnologic” (p. 216).

Ca o apreciere generală dorim să subliniem faptul că redactarea lucrării transmite o foarte mare grijă pentru citare și pentru explicarea metodologiei de cercetare, având un stil de exprimare, chiar dacă puternic influențat de conceptele aflate în logica științelor sociale, totuși un stil îngrijit și alert. Cartea este interesantă și propune o nouă abordare asupra viitorului imediat al societăților contemporane, din ce în ce mai mult controlate și influențate de facilitățile digitale.